

Podle analýzy může zavedení perzistentních identifikátorů v České republice ušetřit miliony korun ročně

Praha, 3. dubna 2025. Analýza nákladů a přínosů zavedení perzistentních identifikátorů (PID) v českých výzkumných institucích zjistila, že z toho plynoucí časová úspora by mohla dosáhnout více než 7 tisíc člověkodní ročně. To odpovídá celkové potenciální úspoře 33 milionů korun ročně.

Je známo, že výzkumníci a další pracovníci zapojení do výzkumu – v České republice i v zahraničí – čelí vysoké administrativní zátěži, mimo jiné kvůli opakovanému ručnímu zadávání stejných informací (metadat, jako jsou osobní jména, názvy institucí, názvy časopiseckých článků nebo knih a další) v různých fázích výzkumného cyklu, například při vyplňování grantových žádostí, evidenci publikací nebo při vykazování výsledků výzkumu. Tento problém negativně reflektuje Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021–2027 (Národní RIS3 strategie), stejně jako Inovační strategie ČR 2019-2030, která zdůrazňuje potřebu „zamezit povinnosti opětovného poskytování dříve poskytnutých informací“.

Perzistentní identifikátory (PID) jsou digitální nástroje, které jednoznačně a trvale identifikují entity ve výzkumném cyklu (publikace, výzkumníky, organizace, granty ad.). Řada studií ukázala, že zavádění PID vede k výrazným úsporám času, protože snižuje potřebu ručního zadávání metadat o těchto entitách a navíc brání vzniku nejednoznačností vznikajících při jejich ručním zadávání. V roce 2024 proto Národní technická knihovna (NTK) v rámci projektu Czech Academic and Research Discovery Services (CARDS) zadala společnosti MoreBrains Cooperative Ltd vypracování analýzy nákladů a přínosů implementace vybraných PID v českých výzkumných systémech. Metodika použitá v analýze se zaměřila na časové úspory a efektivitu, kterou může přinést automatizované opakované využití metadat navázaných na PID.

Cílem analýzy bylo nezávisle zhodnotit a vyčíslit současný stav využívání vybraných PID (DOI pro výsledky výzkumu, ORCID pro výzkumné pracovníky, DOI pro granty, RAiD pro výzkumné aktivity a ROR pro výzkumné organizace) v prostředí českého výzkumu a vývoje (VaV) k roku 2024 a zejména posoudit potenciální přínosy dalšího rozšiřování využití těchto PID. Výsledky jsou k dispozici v české a anglické verzi zprávy *“Analýza nákladů a přínosů implementace PID v České republice”*.

Phill Jones ze společnosti MoreBrains, hlavní autor zprávy, uvádí: **“Analýza zjistila, že plná integrace prioritních PID do všech klíčových systémů v českém sektoru VaV by přinesla potenciální roční úsporu 7,2 tisíc člověkodní tvořenou časem výzkumných a administrativních pracovníků promarněným manuálním přepisováním metadat. To odpovídá roční úspoře 33 milionů Kč. Po odečtení nákladů na integraci PID**

do českých informačních systémů ve VaV by čistá úspora činila více než 13 milionů Kč ročně. Kromě těchto finančních úspor by široké zavedení PID přineslo další výhody, včetně lepší viditelnosti českého výzkumu v celosvětovém měřítku a kvalitnějšího strategického rozhodování na národní úrovni VaV.

Druhá fáze analýzy nákladů a přínosů, která se uskuteční v roce 2028, zhodnotí dosažený pokrok a definuje další plány a strategie podpory PID po ukončení projektu CARDS.

Martin Svoboda, iniciátor projektu CARDS a bývalý ředitel NTK, k analýze řekl: „Trvalé identifikátory jsou nepostradatelnou součástí moderní informační infrastruktury pro výzkum a vývoj, na jejímž budování se NTK podílí prostřednictvím národních projektů, jako jsou NCIP VaVal, CARDS a další. Věřím, že analýza MoreBrains přispěje k lepšímu pochopení užitečnosti a efektivity užívání PID pro českou vědu a výzkum i potenciálu jejich budoucího rozšíření.“

Analýza nákladů a přínosů je zveřejněna v repozitáři NTK v původní [anglické verzi](#) i v [českém překladu](#).

Webinář k představení výsledků analýzy se uskuteční 15. dubna v 11:00. Registrovat se na [stránce události](#). Webinář proběhne v angličtině.

O Národním centru pro perzistentní identifikátory

Národní centrum pro perzistentní identifikátory bylo založeno v NTK jako součást projektu CARDS. Cílem centra je poskytovat na národní úrovni metodickou a finanční podporu při zavádění PID. Centrum také zajišťuje přímý, plně hrazený přístup ke službám souvisejícím s PID pro české výzkumné instituce prostřednictvím národního centra ISSN a dvou národních konsorcií (pro ORCID a DOI), která v současné době podle analýzy MoreBrains šetří českým výzkumným institucím 3 miliony korun ročně.

Kontakt: Hana Heringová, e-mail: hana.heringova@techlib.cz, tel.: 771 231 625.

O společnosti MoreBrains

MoreBrains Cooperative je tým čtyř odborníků na výzkumné ekosystémy, kteří se specializují na otevřený výzkum a sdílejí jeho hodnoty se zaměřením na vědeckou komunikaci a správu výzkumných informací, politiku a výzkumné infrastruktury. Spolupracují na různých poradenských projektech s poskytovateli financí, výzkumnými institucemi a univerzitami, vydavateli a dalšími organizacemi ve výzkumné komunitě po celém světě. Tým MoreBrains vypracoval podobné národní analýzy nákladů a přínosů pro implementaci PID v Austrálii, Irsku a Velké Británii. Další informace naleznete na adrese webu MoreBrains. <https://morebrains.coop>.

Analýza nákladů a přínosů byla financována projektem CARDS, registrační číslo projektu: CZ.02.01.01/00/22_004/0004342

Spolufinancováno
Evropskou unií

